

ŞƏRQ qapısı

Doğma, canım-varlığım qədər
sevdiyim Azərbaycanımın
mənim qibləgahımdır

Qəzet 1921-ci
ildən çıxır

Təsisçi: Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi və Nazirlər Kabineti

Sayı: 196 (23.838)

22 oktyabr 2021-ci il, cümə

Gündəlik ictimai-siyasi qəzet

www.serqqapisi.az

Qiyməti 20 qəpik

Rəsmi xronika

Xəbər verildiyi kimi, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva oktyabrın 20-də Zəngilan rayonunda səfərdə olublar.

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva rayonun Ağalı kəndində həyata keçirilən "Ağılı kənd" layihəsi çərçivəsində görülən işlərlə tanış olublar. İlk "Ağılı kənd" layihəsinin təməli 2021-ci ilin aprelində dövlətimizin başçısı tərəfindən qoyulub.

Zəngilan Beynəlxalq Hava Limanında tikinti işlərinin gedişi ilə tanışlıq zamanı məlumat verilib ki, yeni hava limanı bütün növ təyyarələri, o cümlədən ağır yük təyyarələrini qəbul etmək imkanına malik olacaq.

Dövlət Sərhəd Xidmətinin Zəngilan rayonunda yerləşən hərbi hissə kompleksi ilə tanışlıq zamanı bildirilib ki, 15 hektar ərazini əhatə edən hərbi hissə kompleksindəki qərargah binası və əsgər yataqxanasında şəxsi heyəti tərəfindən xidmətin yüksək səviyyədə aparılması üçün lazımı şərait yaradılıb.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva oktyabrın 20-də Zəngilan rayonunda Rəqəmsal Yarımtansiyanın təməlqoyma mərasimində, "Azərenerji" ASC-nin 110/35/10 kV-luq "Zəngilan" yarımtansiyasının açılışında iştirak ediblər.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva oktyabrın 20-də Zəngilan rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri ilə görüşüblər.

Ümummilli lider Heydər Əliyev siyasi xəttinin təntənəsi

Azərbaycan tarixinə adı qızıl hərflərlə Müzəffər Ali Baş Komandan, Qalib Sərkərdə kimi yazılan cənab İlham Əliyevin seçicilər tərəfindən ilk dəfə Prezident seçilməsinin 18-ci ildönümündə və müstəqilliyimizin 30 illiyində bir daha ölkəmizin keçdiyi inkişaf yoluna nəzər yetirdikdə görürük ki, Odlar Yurdu əsrə bərabər inkişaf yolu keçib. Bir sıra inkişaf etmiş dövlətlərin 100 ildə əldə etdiyi nailiyyətləri, böyük uğurları Azərbaycan cəmi 30 il ərzində qazanıb.

Dövlətimizin əldə etdiyi ən böyük nailiyyətlərdən biri də blokada vəziyyətində saxlanılan Naxçıvanın yüksəlişinə nail olunmasıdır. Vaxtilə qanıqan düşmən Naxçıvanı blokadaya salmaqla əzmimizi, iradəmizi qırmaq istəyir; çətinliklər qarşısında qalan insanların qədim diyarı tərk etməyini düşünür, son nəticədə, torpağımızı işğal etmək məqsədi güdüür. Düşmənin bu niyyətini ilk olaraq 1990-cı il iyulun 22-də Naxçıvana gələn ulu öndərimiz Heydər Əliyevin həyata keçirdiyi siyasət darmadağın etdi, Prezident cənab İlham Əliyevin reallaşdırdığı siyasət isə bu iyirənc xəyalları birdəfəlik tarixin arxivinə göndərdi. 18 ildə 15 dəfə muxtar respublikaya səfər edən dövlətimizin başçısı hər səfərində qədim və müasir diyarımızın inkişafını təcəssüm etdirən bir sıra mühüm sosial obyektlərin açılışını edib, Naxçıvanın daha da güclənməsi və inkişafı üçün müvafiq tapşırıq və tövsiyələrini verib. Həyata keçirilən möhtəşəm quruculuq və inkişaf siyasətinin nəticəsidir ki, bu gün muxtar respublika sakinləri Avropa ölkələrinin əhalisinin həyat şəraitindən heç də geri qalmayan bir şəraitdə yaşayırlar. Çünki bu gün bizim Vətənimiz, xalqımız sevən, onun uğrunda fədakarlıqla çalışan, ən əsası isə insanlara doğru yolu, inkişaf istiqamətini dəqiqliklə göstərən rəhbərimiz var. Naxçıvanda əldə olunan bütün nailiyyətlər isə sözün həqiqi mənasında, Vətənə və xalqa xidmət nümunəsidir.

Maddi dəyərlərin, iqtisadi potensialın
insan kapitalına çevrilməsi diqqət
mərkəzindədir

Yaşadığımız dövr bizdən daha mükəmməl təhsil almağı, elmi biliklərə və peşələrə dərinlən yiyələnməyi tələb edir. Bu bir reallıqdır ki, ölkələrin gücü onların malik olduqları təhsilli və vətənpərvər gəncliklə, milli kədr potensialı ilə ölçülür. Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin ötən əsrin 70-ci illərində əsasını qoyduğu təhsil strategiyası da ölkəmizdə milli köklərə bağlı, yeni təfəkkürlü və təhsilli gənc kadrların yetişdirilməsinə hesablanıb. Bu gün dahi şəxsiyyətin ideyaları Naxçıvan Muxtar Respublikasında da böyük yaradıcı gücə çevrilib. Elm və təhsil quruculuğunda müasir dövrün çağırışları nəzərə alınır, Prezident cənab İlham Əliyevin müəyyənləşdirdiyi "Maddi dəyərlərin, iqtisadi potensialın insan kapitalına çevrilməsi" prinsipi ardıcıl şəkildə icra olunur.

Təsadüfi deyil ki, müstəqillik illərində muxtar respublikada bütün təhsil pillələri üzrə yeni texnologiyalara əsaslanan tədris infrastrukturunu yaradılıb, 200-dən çox məktəb binası tikilib və ya yenidən qurulub. Həmçinin ali, orta ixtisas və peşə məktəbləri üçün də yeni binalar istifadəyə verilib, universitet şəhərcikləri salınıb. Təhsil müəssisələrində internetə çıxışı olan 900-ə yaxın elektron lövhə, 7 mindən çox kompüter quraşdırılıb, zəngin fonda malik kitabxanalar, kabinə və laboratoriyalar istifadəyə verilib.

Innovativ təlim metodlarının, xüsusilə də STEAM təhsilin tətbiqi və tədrisin təcrübə sahələrinə yaxınlaşdırılması insan kapitalının formalaşdırılması istiqamətində ciddi kömiyyət və keyfiyyət dəyişikliklərinə səbəb olub. Təbii ki, bütün bunlar tədrisin səviyyəsinə də öz təsirini göstərib. Hər il ali məktəblərə qəbul imtahanlarında qazanılan uğurlu nəticələr bunu bir daha təsdiq edir. 2020-2021-ci tədris ilində də muxtar respublikanın ümumtəhsil məktəblərini bitirən məzunların 261-i imtahanlarda yüksək nəticə göstərərək 500-700 arası bal toplayıb. Bu faktlar sentyabrın 9-da muxtar respublikanın ümumtəhsil məktəblərini bitirərək ali məktəblərə qəbul imtahanlarında yüksək bal toplamış məzunlarla görüşdə diqqətə çatdırılıb.

İcmal

İnkişaf, tərəqqi və yüksəlişin dəyişməz ünvanına çevrilən

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri cənab Vasif Talibov ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanlarında yüksək nəticə göstərənləri, eləcə də onların timsalında tələbə adı qazanmış bütün məzunları, onların valideynlərini və təhsil ictimaiyyətinə təbrik edib, çıxışını ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin gənclərə tövsiyəsi ilə tamamlayıb: "Zəngin və dərin mənəviyyətə sahib, vətənpərvər gəncliyi olan xalqımızın daha böyük, daha parlaq gələcəyi var. Ona görə də Azərbaycanı, Azərbaycan dövlətçiliyini yaşatmaq, onu qüdrətli etmək üçün siz – yüksək amallı Azərbaycan gəncləri daim hazır olmalısınız".

Bütün bölgələrimiz kimi Ordubad rayonu da başdan-başa abadlaşır

Aparılan uğurlu siyasətin nəticəsidir ki, muxtar respublikada ulu öndər Heydər Əliyevin arzuları gerçəkləşərək diyarımız cənnətməkəna dönüb. Həmin quruculuq işlərindən Ordubad rayonuna da pay düşüb. Cari ildə isə rayonun Dırmıs, Kələki, Unus, Pəzməri kəndlərində kompleks tikinti-quruculuq işləri aparılır, infrastruktur yenidən qurulur. Yollar yenidən çəkilir, körpülər salınır, 2 su elektrik stansiyası tikilir, rayonun qədim tarixə malik olan Ordubad Cümə məscidi əsaslı şəkildə bərpa edilir. Rayon stadionu yenidən qurulub.

Sentyabrın 15-i Aşağı Əndəmic kəndinin tarixində çox əlamətdar günə çevrilib. Bu yaşayış məntəqəsində məktəb, kənd və xidmət mərkəzləri tikilib, yollar əsaslı şəkildə təmir olunub, asfalt örtük verilib, kənddə müasir tipli ATS əhalinin istifadəsinə verilib.

Görülən bu işlərin davamı olaraq sentyabrın 15-də – Bilik Günündə Əndəmic kənd tam orta məktəbinin yeni binasının açılışı olub.

Ali Məclisinin Sədri muxtar respublikanın bütün təhsil müəssisələrinin şagird və tələbələrini, Heydər Əliyev adına Hərbi Liseyin kursantlarını, pedaqoji kollektivləri yeni tədris ilinin başlanması, Əndəmic kənd tam orta məktəbinin kollektivini isə həm də yeni məktəb binasının istifadəyə verilməsi münasibətilə təbrik edib. Ali Məclisinin Sədri deyib: "Bu gün təhsilin məqsədi Azərbaycan dövləti qarşısında öz məsuliyyətini dərk edən, bilikli, peşə sahibi, vətənpərvər, ulu öndərin ideyalarına sadıq, müstəqil və yaradıcı düşüncəyə və şəxsiyyətə yetişdirməkdir. Pedaqoji fikirdə də belə bir qayda var ki, şagirdlərin mənəvi dünyasını yalnız tədrisə, oxumağa sığışdırmaq olmaz; o, məktəbli olmaqla yanaşı, həm də çoxtərəfli maraqları, istəkləri və hədəfləri olan insana çevrilməlidir. Əsl müəllimlər şagirdlərinə hazır bilikləri verənlər yox, onların təfəkkürünün formalaşmasına kömək edənlərdir. Ona görə də təhsil müəs-

sisələrinin rəhbərləri, pedaqoji kollektivlər yaradılanlardan səmərəli istifadə etməli, keçirilən dərslərdə tariximizə, dilimizə, adət və ənənələrimizə, milli dəyərlərimizə hörmət və qayğı aşılanmalı, gənclər vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə olunmalıdırlar".

Sonra Ali Məclisinin Sədri məktəbdə yaradılan şəraitlə tanış olub. Məlumat verilib ki, zirzəmi ilə birlikdə 3 mərtəbədən ibarət olan 252 şagird yerlik məktəbdə 14 sinif otağı, kimya, biologiya və fizika laboratoriyaları, hərbi kabinə, şahmat sinfi, kompüter, müəllimlər və psixoloq otaqları, STEAM kabinəsi, kitabxana, 2 qarderob, idman zalı, anbar və təsərrüfat otağı yerləşir. Kitabxana fondunda 4981 kitab vardır. STEAM kabinəsində 1 elektron lövhə, 2 kompüter, 3D printer qu-

raşdırılıb, mikrobit, arduino setləri və digər öyrədici STEAM qurğuları ilə təchiz edilib. Şagirdlərin hazırladıqları "Günəş izləmə sistemi", "Xətt izləyən robot", "Alqoritmlə işləyən işıqfor" layihələri Ali Məclisinin Sədrinə təqdim edilib.

Ali Məclisinin Sədri elektron lövhəli sinifdə Heydər Əliyev Muzeyi ilə 200-dən artıq təhsil müəssisəsi arasında "Ümummilli lider Heydər Əliyev və təhsil siyasəti" mövzusunda keçirilən interaktiv dərsi izləyib. Muxtar respublika rəhbəri birinci sinifdə təhsil alan şagirdlərin dərs prosesi ilə maraqlanıb. Sonra məktəbin pedaqoji kollektivi ilə görüş olub.

Kənd və xidmət mərkəzləri istifadəyə verilib, yol infrastrukturunu gücləndirilib

Həmin gün Ali Məclisinin Sədri Aşağı Əndəmic kənd və xidmət mərkəzlərinin açılışını edib, binada yerləşən təşkilatların fəaliyyətini və yaradılan şəraitlə maraqlanıb. Sonra sakinlərlə görüş olub.

Quruculuq tədbirləri çərçivəsində muxtar respublikada kənd yollarının yenidən qurulması da diqqətdə saxlanılır. Bunun ifadəsi kimi Ordubad şəhər – Aşağı Əndəmic kənd avtomobil yolu da yenidən qurulub. Sentyabrın 15-də Ali Məclisinin Sədri yolda görülən işlərlə maraqlanıb.

Muxtar respublikada tarixi-memarlıq abidələrinin, məscidlərin, imamzadə və ziyarətgahların bərpa olunması da diqqətdə saxlanılır. Ordubad şəhərindəki qədim Cümə məscidində də bərpa işləri davam etdirilir. Sentyabrın 15-də Ali Məclisinin Sədri Ordubad şəhərindəki qədim Cümə məscidinin bərpası ilə maraqlanıb. Ali Məclisinin Sədri bərpa işlərinin davam etdirilməsi və ətrafdakı yolun genişləndirilməsi barədə tapşırıqlar verib. Həmin gün Ali Məclisinin Sədri Ordubad şəhər stadionunda yenidənqurmadan sonra yaradılan şəraitlə maraqlanıb. Muxtar respublika rəhbəri stadionda rayondaxili və rayonlararası yarışların keçirilməsi, qurulanların qorunması ilə bağlı tapşırıqlar verib.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Turizm Agentliyi muxtar respublikamıza media-tur təşkil edib. Azərbaycan Respublikası Dövlət Turizm Agentliyi və Azərbaycan Turizm Bürosu əməkdaşları və media nümayəndələrinin iştirakı ilə dünən başlayan turda iştirakçılar ilk olaraq ümummilli lider Heydər Əliyevin abidəsini ziyarət ediblər. Bundan sonra Heydər Əliyev Muzeyi, Dövlət Bayrağı Muzeyi, "Xan Sarayı" Dövlət Tarix-Memarlıq, Möminə Xatın türbəsi və Açıq Səma Altında Muzey Kompleksində olublar. Dünya memarlığının nadir nümunəsi və Naxçıvan dövlətçilik tarixinin nişanəsi olan, hələ XII əsrdə türk qadınına verilən dəyər rəmzi sayılan Möminə Xatın məqbərəsi media-tur iştirakçılarının böyük marağına səbəb olub, qarşısında xatirə şəkli çəkdirilib. Sonra Əlincəqala, Xanəqah Memarlıq Kompleksi və Haça-dağın kənardan görünüşü ilə tanış olmaq üçün yola düşüblər.

Səfərin məqsədilə əlaqədar **Azərbaycan Respublikası Dövlət Turizm Agentliyinin sədri Fuad Nağıyev** məlumat

verərək bildirdi ki, bu, Naxçıvana ilk səfəri deyil. Dövlət Turizm Agentliyi olaraq mütəmadi şəkildə burada olur və təcrübə mübadiləsi aparırıq. Elə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Turizm Departamentinin də fəal iştirakı ilə təşkil edilən növbəti media-tur da bu məramı xidmət edir. Diyarımızın böyük turizm potensialı var, bizim də əsas məqsədimiz o potensialı bütünlüklə Azərbaycan, dünyaya tanıtmadır. Bu gün buraya ölkədə fəaliyyət göstərən müxtəlif media nümayəndələri də gəlib. Onların əhəmiyyətli coğrafi imkanlara, turizm potensialına malik bir diyarı kifayət qədər tanıyacaqlarına və tanıdacaqlarına əminik. Burada müxtəlif istiqamətlər var. Bu gün Dövlət Turizm Agentliyi təkcə turizm potensialını deyil, həmçinin mədəni irsi də araşdırır. Buna görə də bizimlə birgə mütəxəssislər də burada iştirak edirlər. Naxçıvanda YUNESKO-nun ilkin siyahısına düşəcək abidələr var. Mən istəyirdim ki, bununla bağlı da bizim əməkdaşlar fəaliyyət göstərsinlər və gələcəkdə həmin siyahıya salınması üçün Möminə xatın türbəsi və Ordubad qoruğu haqqında araşdırmalar aparılsın.

Onu da qeyd edim ki, pandemiya turizm sahəsindən də yan keçməyib. Lakin Naxçıvan istənilən ölkədən gələcək turistləri qarşılamağa hazırdır. Çünki artıq qeyd etdiyim kimi, buraya birinci səfərim deyil. Hər dəfə gələndə ötən dəfə gəldiyimdən də yaxşı inkişaf etmiş şəhər, təmiz küçələr, infrastruktur diqqətimi çəkir. Turun yüksək səviyyədə təşkilinə, göstərilən diqqət və qayğıya görə muxtar respublika rəhbərinə minnətdarlığımı bildirirəm.

Florian Zenqstsmid – Azərbaycan Turizm Bürosunun Baş icraçı direktoru: – Naxçıvana

Azərbaycan Dövlət Turizm Agentliyi və Azərbaycan Turizm Bürosunun əsas komanda heyətini gətirmişik ki, onlar turizm ekspertləri kimi Naxçıvanı görsün və buradakı turizm xidmətlərini təcrübə edib daha yaxından tanış olsunlar. Bununla yanaşı, Naxçıvanda olan həmkarlarımızla birlikdə müzakirə edək ki, Naxçıvanın turizm potensialını daha yüksək formada necə təbliğ edə bilərik. Həqiqətən də, Naxçıvan turizm potensialında mühüm əhəmiyyəti ilə seçilən yerlərdən biridir. Burada yaradılmış infrastruktur imkan verir ki, muxtar respublikaya üz tutan turistlərin sayı daha da çox olsun. Qeyd edim ki, qısa bir zamanda burada olmağıma baxmayaraq, hiss etdim ki, bu diyarın bənzərini heç yerdə görməmişəm. Naxçıvanın yaşillığı, təmizliyi, abadlığı və səliqə-sahmanı insanı məftun edir. Mənə təsir edən əsas nüanslardan biri də Naxçıvanın landsaftı və əlbəttə ki, bu dəqiqə ən çox eh-

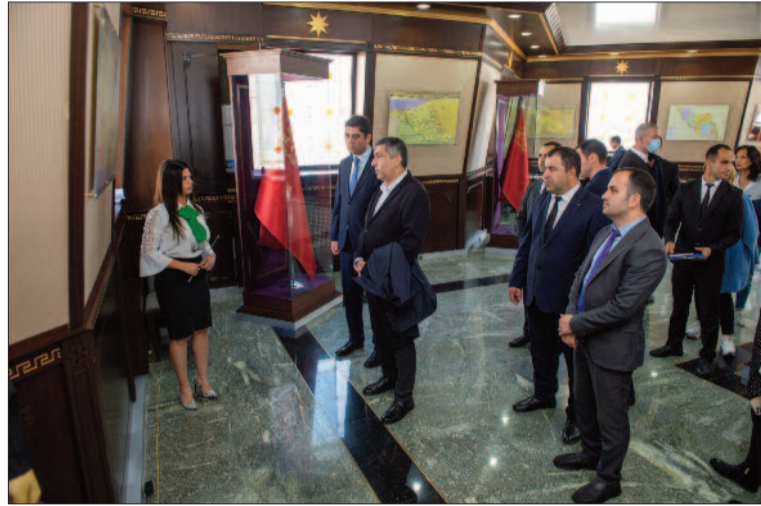
tiyacımız olan təmiz havası oldu.

Səkinə Əsgərova – Azərbaycan Turizm Bürosunun Sənaye Birlikləri üzrə meneceri: – Xəritəyə

baxdıqda Azərbaycanı Şərqdən Qərbə doğru qanad çalan məğrur qartal kimi görürük. Qədim İpək Yolunun incisi olan, ölkəmizin bir qanadı da qədim Kiçik Qafqaz dağlarının Zəngəzur, Dərələyəz silsiləsi tərəfindən mühafizə edilən cahanın nəqşi Naxçıvandır. Sahib olduğu təkrarsız geoloji və təbii quruluş onun həm vizual landsaftının, həm də təklif etdiyi müxtəlif sahələr üzrə turizm xidmətlərinin unikallığına zəmin yaradır. İlk dəfə regionda qadının şərafinə abidə ucaldan Naxçıvan, yaşı mini ötən bir çox abidələrin yurduudur. Nuh yurduudur Naxçıvan, necə deyirlər,

Media-tur iştirakçıları: "Naxçıvan YUNESKO-nun ilkin siyahısına salınacaq tarixi abidələrlə, turizm potensialı ilə zəngin bir diyardır"

ölkəmizin ən isti və ən soyuq nöqtələr ilə sahib olduğu kontinental iqlimin yaratdığı biomüxtəliflik nümunələri və kulinariya ənənələri ilə istər yerli, istərsə də əcnəbi turistlərin diqqətini çəkməyi bacarıb. Sual yarananda ki, Azərbaycan ərazisində neçə ədəd min yaşlı olan abidə var? Təbii ki, qədim tarixi abidələrin zənginliyinə görə Naxçıvan bu siyahıda liderdir. Əsas məsələ isə həmin o mindən çox yaşlı olan turizm obyektlərinin necə qorunub saxlanılmasıdır. Buraya gələn turistlərin diqqətini çəkən məqam isə qədim abidələrin əvvəlki kimi restavrasiya edilməsidir. Həmçinin beynəlxalq forumlarda, ümumdünya turizm təşkilatının görüşlərində insanların marağına səbəb olan məhz bu sadaladığım məqamlardır. Ona görə də bütün bu məsələlərin hamısı əvəzsiz turizm təcrübəsinin yaşadılmasına gətirib çıxardır. Son olaraq bunu da vurğulayım ki, bu gün bizim üçün yaradılan şərait və tədbirin bu cür mükəmməl təşkil media nümayəndələrinin və mənim həmkarlarımla da ürəyindən oldu, bizlərə əsl mənəvi zövq bəxş etdi.

Azərbaycan Televiziyasının müxbiri Leyla Abbasova da təəssüratlarını bizimlə bölüşdü: – Naxçıvana

ilk səfərim deyil. Bu dəfə gəlişimdə məqsəd qədim tarixə malik olan bu yurduun turizm potensialını işıqlandırmaqdır. Burada diqqətimi çəkən Naxçıvan mətbəxinin nümunələri oldu, onlar öz zənginliyi və ləzzət dadı ilə yaddaqalandır. Ümumiyyətlə, hər dəfə bura gələndə mütləq bu diyar insanı təəcübləndirir. Hazırda dayandığımız Əlincəqalaya qalxmaq o qədər asan olmasa da, hər bir tur iştirakçısı alınmaz qala kimi tarixə düşən və yerləri görmək məqsədilə dəniz səviyyəsindən 1700 metr yüksəklikdə olan bu qalaya qalxmağa can atdı. Buradan aldığımız məlumatları, eləcə də buranın görünüşünü öz tamaşaçılarıma çatdırmaq mənim üçün çox qürurverici bir vəzifədir. Bu tur ona görə əhəmiyyətlidir ki, aramızda bu yerlərdə ilk dəfə olanlar var ki, onlar həm özləri öyrənir, tanış olurlar, həm də milyonlarla izləyicini bu yerlərə virtual səyahət etdirmiş olurlar. Əminəm ki, gəri qayıtdıqdan sonra danışımaqdan doymayacağım ünvanlar içərisində Əlincəqalanın xüsusi yeri olacaq.

Növbəti müsahibimiz **"Real" TV-nin müxbiri Vüsal Süleymanov**dur: – Bu, Naxçıvana tam fərqli bir səfərimizdir. Çünki əvvəl gəldiyimdə, şəhər mərkəzi və Əshabi-Kəhf ziyarətgahından başqa bir yerdə olmamışdım. Bu gün isə tamamilə fərqli bir məkandan – kilometrərlə yüksəklikdən öz tamaşaçılarımıza məlumat aparacağam. Onu deyim ki, Əlincə qalası

Azərbaycan xalqının, o cümlədən naxçıvanlıların mərdliyinin, yenilməzliyinin simvoludur. Torpaqlarımızın işğaldan azad olunmasının verdiyi qürur hissi ilə bu gün bu yerlərdən dünyaya yayımlayacağımız materiallar bir növ o deməkdir ki, bəli, biz Əmir Teymur kimi bir fəthlə mübarizə aparıb təslim olmayan xalqın varisləriyik. Bir qarış belə, torpağımızın yağı düşmən tapdağında qalmasına son qoymalı idik və qoyduq da. Mən hər yerdə həmişə demişəm, yenə də fikrimdə qalır ki, Naxçıvan təmiz, gözəl, stabil şəhər təəssüratı doğurur. Burada olan ictimai nəzarət mənə heyran edir. Mən istədim ki, insanlar arasında ictimai nəzarət bütün bölgələrimizdə bu səviyyədə olsun. Naxçıvan, həmçinin özünün qədimliyini qoruyaraq müasirləşən mükəmməl şəhərdir. Mən çalışacağam ki, bu yerlərə, bəlkə də, gəlməyi ağılımdan keçirməyən insanları Naxçıvana mütləq

dəvət edəm. İnanıram ki, bizim xalqımız pandemiyanın da öhdəsindən gələcək və biz gələcəkdə hansısa xarici ölkələrdə deyil, öz turizm imkanlarının mükəmməlliyi ilə seçilən Naxçıvan kimi bölgələrimizdə istirahət edəcəyik.

Növbəti müsahibimiz **bloger Kübra Məhərrəmovadır**. O deyir: – Naxçıvan haqqında çox eşitməyimə baxmayaraq, ilk dəfədir, buradayam. Tərif olunandan daha möhtəşəmdir burada hər şey. Elə Naxçıvan Beynəlxalq Hava Limanından çıxan kimi ilk diqqətimi çəkən havanın təmizliyi və taksilərin bir qaydada düzülüb səliqə ilə insanlara xidmət etməsi oldu. Bu şəhərdə hər yer tər-təmizdir. Mən bir çox şəhərlərdə olmuşam. Bir çox şəhərlərdə müşahidə etmişəm ki, küçələr nə qədər təmizlənərsə də insanlar çirkləndirir. Ancaq burada insanlar özləri qurulub yaradılanlara, təmizliyə keşik çəkir.

Düşünürəm ki, bu dünyada ən böyük kapital insan kapitalıdır, gənclərdir. Burada gənclərə göstərilən diqqət və

qayğı haqqında mütəmadi eşidirdik. Bu gün isə özümüz bunun şahidi oluruq. Biz bu gün Heydər Əliyev Muzeyində olduq. Buradakı eksponatlarla tanışlıq çox böyük marağa səbəb oldu. Çünki ümummilli liderimizin həyat və yaradıcılığına dair heç harda görmədiyimiz faktları burada öyrəndik. İndi isə Əlincəqaladayıq. Bura haqqında bir tək onu demək istəyirəm ki, damarında azərbaycanlı qanı axan hər bir kəs ömründə birçə dəfə də olsa, bu qalanı mütləq görməlidir. Başımızın üstündə üçrəngli bayrağımız dalğalanır. Bu da qalib xalqın media nümayəndəsi kimi mənə qürur verir. Bu gün turistlər üçün bu şəraiti yaradan insanlara da əhsən deyirəm. Bu qədər ağır bir şəraitdə hər pilləni diqqətlə qurub düzəldən, infrastrukturunu yaradan insanlar, həqiqətən, alqışa layiqdirlər.

Ümumiyyətlə, Naxçıvan mərd insanların vətənidir. Bura düşməyə əsl gözdağıdır. Uzun illər blokadada yaşamasına baxmayaraq, həmişə mərd, qalib bir yer olaraq yaşayıb. 44 günlük Vətən savaşında da naxçıvanlı igidlərin necə dastan yazdığını şahidi olduq. Mən bu torpağa, bu elə hər zaman qalib olmasını arzu edirəm.

Media-tur iştirakçıları Biznes Mərkəzi ilə də tanış olublar. Qeyd edək ki, səfər davam edir.

✉ **Telli MƏMMƏDOVA**
✉ **Aytac CƏFƏRLİ**

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi Sədrinin "Naxçıvan Muxtar Respublikasında STEAM təhsil metodunun tətbiqi ilə bağlı tədbirlər haqqında" 2021-ci il 7 iyun tarixli Sərəncamının icrası ilə bağlı muxtar respublikanın 50-dən çox təhsil müəssisəsində STEAM kabinetləri yaradılmış, STEAM təhsil metoduna aid dərslər hazırlanmış, 200-dən çox müəllimə STEAM metodologiyasına aid təlimlər keçirilmişdir.

Bu istiqamətdə görülən işlərin davamı olaraq ilk dəfə Naxçıvan Muxtar Respublikası Təhsil Nazirliyi tərəfindən oktyabrın 21-də muxtar respublikanın ümumtəhsil məktəb-

STEAM Tədris Mərkəzində "TinkerCad proqramı ilə 3D modelləşmə" mövzusunda ilk interaktiv dərslər keçilib

lərinin VI və VII siniflərində təhsil alan şagirdlər üçün STEAM təhsili ilə bağlı interaktiv dərslər təşkil olunub. Şagirdlərdə innovativ təhsil meto-

duna dair biliklərin inkişaf etdirilməsi məqsədilə keçilən interaktiv dərslər Naxçıvan şəhər Heydər Əliyev adına tam orta məktəbdə yaradılan STEAM

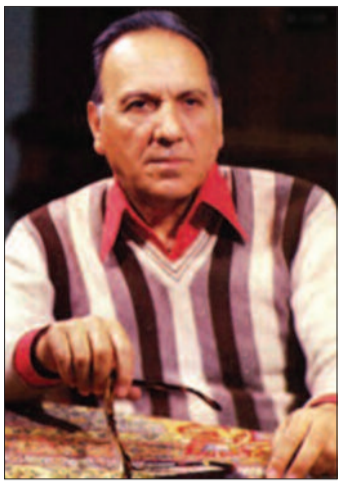

Tədris Mərkəzində keçirilib. Təhsil Nazirliyinin təlimçisi Ceyran Məmmədova tərəfindən keçilən interaktiv dərslərdə "TinkerCad" proq-

ramı vasitəsilə prototip qurğuların layihələrinin hazırlanması, proqramdan istifadədə mühəndislik və dizaynerlik bacarıqlarının rolu barədə məlumat verilib. "TinkerCad" proqramı vasitəsilə modellərin hazırlanması, proqramlaşdırma və simulyasiya vasitəsilə elektron qurğular üzərində işləməyin yolları izah edilmişdir. 3D obyektləri yaratmaq üçün kod sətirlərinin tətbiqi yolları şagirdlərə praktik öyrədilib.

İnteraktiv dərslər muxtar respublikanın STEAM təhsil metodu tətbiq edilən 50-dən çox təhsil müəssisəsində izlənilib.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Təhsil Nazirliyinin mətbuat xidməti

Azərbaycan xalqının milli-mənəvi dünyasını, gözəllik duyumunu, dərin fitri istedadını, dünyaya fəlsəfi baxışlarını özünəməxsus sirlə naxışlarda yaşadan Azərbaycan xalça sənətinin çox qədim tarixi vardır. Bu sənətin sirlərini nəsil-dən-nəslə öyrədərək və ötürərək bu günümüzədək gəlib çatmasında xalça ustalarının əvəzsiz xidmətləri danılmazdır. Belə ustalardan biri də Kamil Əliyevdir.

Kamil Əliyev – 100

Azərbaycan xalça sənətinin kamillik zirvəsində

Azərbaycan xalçaçılıq sənətinin rənglər və ilmlər sehrkan, rəssam, böyük vətənpərvər insan Kamil Müseyib oğlu Əliyev 1921-ci ildə oktyabr ayının 22-də Qərbi Azərbaycanda, İrəvan xanlığının mərkəzi olan İrəvan şəhərində dünyaya göz açmışdır.

Bu illər ermənilərin azərbaycanlılara qarşı amansızcasına yürütdükləri qanlı soyqırımı siyasətinin qurbanı olan millətimiz baş verən ağır-lı-acılı hadisələr ucubətindən öz dədə-baba yurdlarını tərk etmək məcburiyyətində qalmışdılar. Bu köçkün toplumlardan biri də Əliyevlər ailəsi idi. Onlar 1922-ci ildə Türkiyədə sığınacaq tapırlar, az sonra öz ailəsi ilə birlikdə yenidən İrəvana qayıdan Müseyib kişi ermənilər tərəfindən davam edən amansızlıqları görüb Bakıya köçür və ailəsi ilə Çəmbəkənddə yaşamağa başlayır.

Elə bu zamandan etibarən İrəvan məfumu 8 yaşlı Kamilin xəyalında və gələcəkdə toxuyacağı naxışlarda nağıl kimi yaşayır, həyatda isə onun gələcək taleyini müəyyən edən yeni

duygular baş qaldırır.

Nənəsi Gülsüm xanım və anası Xanımın toxuduğu xalçaların cazibə təsir qüvvəsi Kamilin iş dünyasına hopur və onu ovsunlayır. Zümrü-məsinin müşayiəti ilə gecə lampası işığında xalça-xalça toxuyan nənəsinin əllərinə baxmaq, əriş üzərində iti hərəkətlərlə düyün salan anasını izləmək Kamilin ən sevimli vərdişlərindən idi.

Atasının erkən itirən Kamilin ailəsinin yeganə qazanc mənbəyi onların evində toxunan xalçalardan gələn gəlir idi. Lakin bu gəlirdən daha dəyərlisi Kamilin gələcəkdə yiyələnməyi sənətə qazandığı sevgi oldu. Kamil Əliyev güclü insan idi. Onda istədiyinə çatmaq üçün bütün maneələri dəf etmək bacarığı, bütün çətinliklərə qatlaşmaq, ən ağır əməyi öz üzərinə götürüb yüksək səviyyədə həyata keçirmək istedadı var idi. Kamil Əliyevin böyük bacısı Mənzər gənc yaşlarından rəssamlığa və xalça sənətinə meyl etmişdi. Bu meyl onu Əzim Əzimzadə adına Rəssamlıq Məktəbinin Dekorativ-tətbiqi sənət şöbəsinə daxil olmasına gətirib çıxardı. Sonralar tanınmış xalça rəssamı olacaq bacısı Mənzərin püxtələşməsinə təsir edən müsbət cəhətlərdən biri də məktəbdə onun Lətif Kərimovdan dərs alması olmuşdu.

Bacısından örnək götürüb 1936-cı ildə Bakı Rəssamlıq Məktəbinin Dekorasiya şöbəsinə daxil olan Kamil üçillik təhsilini başa vurduqdan sonra "Azərxalça" Birliyinin eksperimental laboratoriyasında köçürücü rəssam kimi çalışmağa başlayır.

Burada o, Qəzənfər Xalqov, Əmir Hacıyev, Lətif Kərimov, Kazım Kazımzadə, İsmayıl Axundov kimi böyük sənətkarlardan təcrübə qazanır və öz üzərində işləyir.

Kamil Əliyev 1939-cu ildə Nizami Gəncəvinin 800 illik yubileyinə həsr olunan süjetli xalçaların toxunmasında çox fəal iştirak edir.

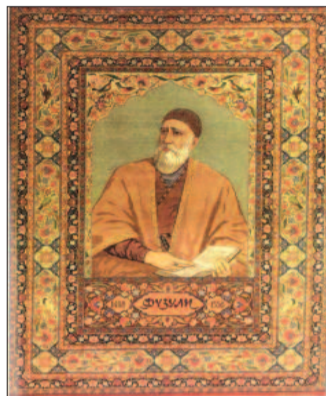
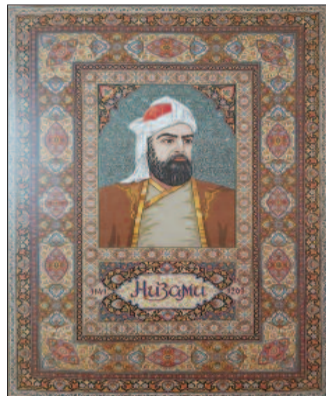
Ömrünü xalçalara, naxışlara həsr edən Kamilə dövlət tərəfindən etimad göstərilərək 1962-ci ildə Yerli Sənaye Nazirliyində İstehsalat şöbəsinə rəis, 1963-1971-ci illər arasında isə Bakı Zərgərlik Məmulatları fabrikinin direktor və incəsənətlə bağlı digər mühüm obyektlərə rəhbərlik həvalə edilir. Bütün qazandığı nailiyyətlərə baxmayaraq, Kamil Əliyev xalça sənətinə olan eşqinə sadıq qalır və bu sənətlə bağlı olduğu əhdü-peymanı pozmur.

Kamil Əliyevin toxuduğu xalçalar üzərində mənəvi aləm, qədim tariximiz, zərif düzümli bəzək elementləri, kalliqrafik yazılar, sonsuz və dərin rəng çalarları böyük ustalıqla təcəssüm edilir.

Təbiətə həvəsli olan bu insan çox böyük

təmkinlə, müdrikəsinə yaradacağı xalçanın hər kiçik detallarını düşünür, onların nazını çəkirdi. Kamil Əliyevin ilk toxuduğu xalça 1958-ci ildə nəinki Azərbaycan, bütün Şərqi poeziyasının tanınmış dühası Məhəmməd Füzulinin 400 illik yubileyinə həsr edilir. Xalqımızın tarixi yaddaşından gələn rənglərin, naxışların, miflik obrazların vəhdəti, güc-qüdrəti, kompozisiyanın bədiiyi, estetik-fəlsəfi qayəsi, monumental ruhu xalçanı və xalçaçı rəssamı sənət zirvəsinə yüksəlmişdir.

Rəssam sehrli ornamentlərin öz təfəkkü-

rünün ona diktə etdiyi yeni formalarını yaratmış, rəngləri təcrübədən keçirmiş, özünü dekorativ sənətin bu və ya digər sahələrində sınağa çəkmişdir.

Kamil Əliyev Azərbaycan xalçasını, bu sənətin inkişafda olan müasir vəziyyətini dünyanın hər yerində tanıtdı. O, Azərbaycan xalçasında tarixi yaratdı, dühalarımızı, şəxsiyyətlərimizi əbədiləşdirdi. İrəqindən, coğrafi məkanlarından asılı olmayaraq, dünya miqyasında tanınmış simaları xalçalarına qəhrəman seçdi.

Bu növ ciddi çeşnələri işlədikcə bir qayda olaraq Kamil Əliyev məğrur, mübariz, humanist simaların ilmlərlə tam ifadəsi üçün bütün bacarığını sərf edirdi. Hər bir portretin özünə xas kompozisiyasını yaradırdı. Yaradığı bütün xalçalarda fərqli, bir-birinə bənzəməyən təqdimat hökm sürürdü.

1973-cü ildə böyük ustad şair İmadəddin Nəsiminin 600 illik yubileyi münasibətilə yaratdığı portret xalçası nadir sənət abidəsi kimi fantastik zirvəyə ucalmışdır. Bu xalça üzərinə 700 mindən artıq ilmə vurulmuşdur.

1978-ci ildə "Nizami Gəncəvi" xalçasının bədii tərtibatı üzərində işləyərək Kamil Əliyev qədim "Quran" əlyazması kitabında rast gəldiyi naxış elementlərindən istifadə edir. Rəssam öz əlində dahi Nizamini peyğəmbərlik səviyyəsinə ucaldır.

Daha sonralar müxtəlif illərdə toxunmuş "M.F.Axundov" (1978), "Aleksandr Serqeyeviç Puşkin" (1987), "Şota Rustaveli" (1981), "İndira Qandhi" (1985), "Rəbindranat Taqor" (1987) kimi xalçaların hər birində Kamil Əliyev tərəfindən istifadə edilən fərqli medalyon məmulat üzərində təqdim edilən şəxsin dünyaya baxışları və fəlsəfi ilə uzlaşır.

Bu süjetlər qalereyasını zənginləşdirən, yeni ruh gətirən şəxsiyyətlər içərisində Azərbaycan xalqı üçün önəmli simalar və dünya miqyasında tanınan ictimai xadimlər və siyasətçilərdən Heydər Əliyev (1980, 1998, 2004), İlham Əliyev (1997), türk lideri Mustafa Kamal Atatürk (1991, 1996), Süleyman Dəmirəl (1994) və digər tanınmış şəxsiyyətlər olmuşlar.

Kamil Əliyevin həyatının hər anı, hər dəqiqəsi qiymətli və məhsuldar olmuşdur. Bu fitri istedad sahibinin ürəyində daşdığı ən böyük arzularından biri gənclik illərindən tanıdığı, hər zaman ehtiram göstərdiyi, xalqımızın iftixarı, qürur mənbəyi olan ulu öndərimizin portretini xalça üzərində yaratmaq idi.

1980-2004-cü illər arasında rəssam "Ümum-millilərimiz Heydər Əliyev" xalçasının onlarla variantda layihəsini hazırlayır və bu layihələrdən üçün ilmlər üzərinə köçürür. Birincisi 1980-ci ildə toxunan xalça olur. Bu xalça üzərində Kamil Əliyev müdrik dövlət başçısının, böyük siyasi xadimin portretini yüksək zövq və sənətkarlıqla yaratmışdır.

İkinci xalçada müəllif generalın ciddi baxışlarını, mühüm mövqə sahibi olduğunu ilmlərin köməyiylə acı göstərmişdir. Bu möhtəşəm sənət əsəri əvvəllər Naxçıvan Dövlət Xalça Muzeyində mühafizə olunub, hazırda isə Naxçıvan şəhərində

fəaliyyət göstərən Heydər Əliyev Muzeyinin ekspozisiyasında nümayiş etdirilməkdədir.

Təxminən, altı il sonra Kamil Əliyev yenə də öz qəlbində ulu öndər Heydər Əliyev şəxsiyyətinin xalçada canlandırılmasına ehtiyac olduğunu duyur. Dahi rəhbərə həsr etdiyi üçüncü xalçasını hazırlayır. Bu xalçanı, həqiqətən də, Kamil Əliyevin şah

əsəri saymaq olar. Xalçanın dəbdəbəli tərtibatı qəhrəmanın statusuna çox uyğundur.

Azərbaycan incəsənətində göstərdiyi xidmətlərə görə Kamil Əliyev ilk dəfə 1960-cı ildə fəxri fərmana layiq görülüb, respublikanın "Tətbiqi incəsənət ustası" fəxri adını qazanıb. 1967-ci ildə "Əməkdar rəssam", 1982-ci ildə "Xalq rəssamı" fəxri adları ilə təltif edilib. 1998-ci ildə Ali Attestasiya Komissiyası tərəfindən rəssama dekorativ və tətbiqi sənət üzrə professor elmi adı verilib, 1999-cu ildə isə ümummilli lider tərəfindən "İstiqlal" ordeninə layiq görülüb.

Kamil Əliyevin özünün zövqlə kompozisiyasını tərtib edib, xalça üzərində böyük dəqiqliklə çalışdığı ən sevimli nümunə onun anasına ithaf etdiyi və 2003-cü ildə toxuduğu "Mənim anam" xalçasıdır. Xatirələrinin hamısında anasını dünyanın ən gözəl xanımı olduğunu deyən rəssam, sanki toxuduğu bu əsər vasitəsilə onu nəzmə çəkmişdir. Xalçanın toxunduğu zaman rəssam böyük həyəcan keçirir, tələsir və əlini obrazın örpəkli saçları, nurlu çöhrəsi üzərində gəzdirərək. "Bircə anamın xalçasının toxunub başa çatdığını görsəydim", – deyərək xeyallara dalarmış.

Kamil Əliyevin xalça sənətinə gətirdiyi bir sıra yeniliklər olmuşdur. Onlardan biri bədii tərtibat baxımından portret üslubu ilə naxış bir məkanda eyni səviyyədə yüksəltməkdir. Belə ki, o özündən əvvəl portret toxuyan xalçaçı rəssamlardan fərqlənir, müəllifin xalçalarında sənə yerlik, hədd anlayışı yoxdur. Onun xalçalarında obrazla naxış bir-birinə qovuşub, biri digərini tamamlayır, onlar dağ çeşməsi kimi fərqli məcralardan olub, eyni mənbəyə tökülürlər.

Kamil Əliyevin sənəti əlqədir. O, heç zaman xalq yaradıcılığında onkarda qalmamışdır. Mahz bu amalla rəssam yaradıcılığında klassik kompozisiyalara daha çox müraciət edirdi.

Ornamental xalçalar sırasında da Kamil Əliyev bir qisim xalçalar da yaratmışdır ki, onlar Azərbaycan xalçalarının bütün məktəbləri üzrə klassik çeşniləri əsasında toxunublar. Bunlardan "Qımlı", "Qollu Çiçiyi", "Xilə buta", "Suraxanı", "Mərəzə" və digərlərini göstərmək olar.

Xalq rəssamı, professor Kamil Əliyev Azərbaycan Respublikasının, onun milli-mədəni sərəvəllərinin dünyada tanınmasında, sevilməsində əvəzsiz rol oynamışdır. Onun yaratdığı xalçalar respublika və dünya muzeylərinin, qalereyalarının, özəl kolleksiyalarının incilərindən sayılır. Onlar Azərbaycanımızın mədəniyyət salnaməsinin sənədli və canlı səhifələrinə çevrilmişdir.

Kamil Əliyevin yaratdığı hər bir əsər insanı özünün seyrinə salaraq valeh edir. İllər ötcək, əsrlər keçəcək, nəsililər bir-birini əvəz edəcək, lakin onun sənətinin zirvəsini, bəlkə də, fəth etmək mümkün olmayacaq.

Bu gəlimli-gedimli, son ucu ölümlü dünyada xalqımızın minilliklər öncə yaratdığı və bu gün yüksələrək inkişaf edən xalça sənəti Kamil Əliyev kimi sənətkarlarımızın yaradıcılığı sayəsində daim yaşayacaq. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin "Kamil Əliyevin 100 illik yubileyinin qeyd edilməsi haqqında" 2021-ci il 12 oktyabr tarixli Sərəncamı, bu Sərəncama uyğun olaraq Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi Sədrinin 2021-ci il 16 oktyabr tarixli Sərəncamla təsdiq etdiyi "Tədbirlər Planı"na əsasən yubileyin dövlət səviyyəsində qeyd olunması böyük sənətkarın irsinə, eləcə də milli dəyərlərimizə verilən yüksək qiymətdir. Kamil Əliyev sənətinin həmişəyaşarlığının təsdiqidir.

Ülviyyə MƏMMƏDOVA
Naxçıvan Dövlət Xalça Muzeyinin direktoru

Növbəti əmək yarmarkası keçirilib

Naxçıvan Muxtar Respublikası Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi tərəfindən növbəti əmək yarmarkası Şərur rayonunda keçirilib. Qeyd edək ki, sözügedən tədbir işaxtaranlarla yanaşı, hərbi xidmətdən yeni tərxis olunmuş gənclər də dəvət olunub. Hərbi xidmətdən yeni tərxis olunmuş gənclərə onların vakant iş yerlərinə göndərilməsi, müvafiq peşə və ixtisaslara yiyələnməsi üçün peşə hazırlığı kurslarına cəlb olunması, əmək bazarına inteqrasiyası və rəqabət qabiliyyətinin artırılması və özünüməşğulluqlarının həyata keçirilməsi ilə bağlı məlumatlar verilib.

Əmək yarmarkasında işaxtaranlara, ümumilikdə, 52 müəssisədən 253 boş iş yeri təqdim edilib. Nəticədə, 35 nəfərin sözügedən vakansiyalar üzrə işə göndərilməsi təmin olunub, 13 nəfərin isə özünüməşğulluq proqramına cəlb edilməsi üçün qeydiyyatı aparılıb. Həmçinin əmək yarmarkasında peşə hazırlığı kurslarına 3 nəfərin qeydiyyatı aparılıb.

Qeyd edək ki, növbəti əmək yarmarkası bu gün Babək rayonunda keçiriləcəkdir.

Naxçıvan Muxtar Respublikası
Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi
Nazirliyinin mətbuat xidməti

Universiadanın seçim mərhələsi başa çatıb

Dünən Naxçıvan Tibb Kollecinə keçirilən "Poliqon" Strateji İntellekt Oyunu üzrə IV Universiadanın Naxçıvan Muxtar Respublikası üzrə seçim mərhələsi başa çatıb. Yarışda ali və orta ixtisas təhsili müəssisələrinin hər birindən bir komanda olmaqla, 6 komanda iştirak edib. Oyunda I yerin sahibi olan komanda Bakı şəhərində keçiriləcək "Poliqon" Strateji İntellekt Oyunu üzrə IV Universiadanın Respublika birinciliyində muxtar respublikanı təmsil edəcək.

4 mərhələdən ibarət olan oyunda səsəndirilən 24 sualdan daha çoxuna cavab verən Naxçıvan Dövlət Universitetinin "Qarabağ" komandası 390 xalla I, Naxçıvan Dövlət Texniki Kollecinin "Zəfər" komandası 310 xalla II, Naxçıvan Müəllimlər İnstitutunun "Laçın" komandası isə 250 xalla III yerə layiq görülüblər. Qaliblərə Gənclər və İdman Nazirliyi tərəfindən kubok, diplom, fəxri fərman, oxunması zəruri olan kitablar, həmçinin Azərbaycan və dünya ədəbiyyatı nümunələri təqdim olunub. Gənclər və İdman Nazirliyi və "Gənclərin İntellektual İnkişaf Mərkəzi" İctimai Birliyinin birgə təşkilatçılığı ilə keçirilən yarışda 36 gənc iştirak edib.

Naxçıvan Muxtar Respublikası
Gənclər və İdman Nazirliyinin
mətbuat xidməti

İtmişdir

Babək rayonu Şıxmahmud kənd sakini Hacıyeva Suluza Tofiq qızının adına olan 317[№] inventar nömrəli, 10311018 kodlu "Torpağın mülkiyyətə verilməsinə dair şəhadətnamə" itdiyindən etibarsız sayılır.

ŞƏRQ qapısı
Baş redaktor:
MEHRİBAN SULTANOVA

Ünvan: AZ-7000,
Naxçıvan şəhəri, "Təbriz" küçəsi 14.
Telefonlar: Məsul katib: 545-62-47
Şöbələr: 545-81-44, 545-51-18
Müxbirlər: 545-75-21, Faks: 544-52-52
E-mail: serqqapis@nakhchivan.az

Qeydiyyat №: 575
Əlyazmalara cavab verilmir
və onlar geri qaytarılmır

Nömrəyə məsul: Ramiyyə Əkbərova
Qəzet redaksiyanın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib və
Əcəmi NPB-də ofset üsulu ilə çap olunmuşdur.
Tiraj: 1500. Sifariş № 876